

คู่มือการจัดทำโครงการประกันภัยสินค้าอย่างพารา

โดย

ส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

คำนำ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจึงได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงการประกันภัยสินค้า ยางพารา เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการประเมินผลการบรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการฯ ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประกอบการ ตัดสินใจ กำหนดนโยบายและมาตรการ รวมทั้งการติดตามและประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการโครงการการศึกษาประกันภัยสินค้ายางพาราคู่มือการจัดทำการศึกษาประกันภัยยางพารา จัดทำขึ้นเพื่อ สร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาการทำประกันภัยยางพารา และเป็นแนว ทางการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12 เพื่อใช้วางแผนและดำเนินการสำรวจเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประกันภัยยางพารา โดยมีความหมาย หรือคำนิยาม ขอบเขต และขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติงานต่อไป ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12

ธันวาคม 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(ก)
สารบัญ	(ข)
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์	2
คำนิยาม	2
ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลประกันภัยสินค้าทางพารา	3
ผังขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลประกันภัยสินค้าทางพารา(Flow Chart)	5

คู่มือการจัดทำโครงการประกันภัยสินค้าทางการเกษตร

หลักการและเหตุผล

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การเกษตรสร้างมูลค่า ได้กล่าวถึงความสำคัญในการที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในผู้เล่นสำคัญด้านการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรในเวทีโลกด้วยพื้นฐานทางพืชเกษตรเขตร้อนและมีข้อได้เปรียบด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่สามารถพัฒนาต่อยอดโครงสร้างธุรกิจการเกษตรด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม เน้นเกษตรคุณภาพสูงและขับเคลื่อนการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตการผลิตทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร เพื่อรักษาฐานรายได้เดิม และสร้างฐานอนาคตใหม่ที่สร้างรายได้สูง ทั้งเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป และเกษตรอัจฉริยะ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร แผนแม่บทย่อย ระบบนิเวศการเกษตร ให้ความสำคัญกับมาตรการสนับสนุนที่จะช่วยให้การสร้างมูลค่าในภาคเกษตร ดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม อาทิ การเพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการทรัพยากรทางการเกษตร และการพัฒนาฐานข้อมูลทรัพยากรทางการเกษตร เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมอย่างเหมาะสม การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการเกษตรและระบบติดตาม ฝ้าระวัง และเตือนภัยสินค้าเกษตรให้ทันกับสถานการณ์ การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร การส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สนับสนุนภาคการเกษตรที่สอดคล้องกับความต้องการและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือกลุ่มผู้บริโภค การส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรในรูปแบบต่าง ๆ การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการทางการค้าและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการให้มีความรวดเร็ว และการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การเกษตร เพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลาในการส่งสินค้า ขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ในหมวดหมู่ที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง กลยุทธ์ที่ 6 การสนับสนุนระบบประกันภัยและรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูปที่เข้าถึงได้ กลยุทธ์ย่อยที่ 6.1 เพิ่มประสิทธิภาพระบบประกันภัยสินค้าเกษตรให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับรูปแบบการผลิตสินค้าเกษตร เนื่องจากระบบประกันภัยพืชผลยังไม่จูงใจให้เกษตรกรซื้อประกันโดยสมัครใจ (สำนักสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566)

โดยประเทศไทยถือว่าเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกยางพาราอันดับต้นๆ ของโลก และมีเกษตรกรชาวสวนยางอยู่กว่า 1.68 ล้านครัวเรือนทั่วประเทศ (มีจำนวนเกษตรกรมากที่สุดเป็นอันดับที่ 2 ของประเทศ รองจากข้าว) ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เกษตรกรชาวสวนยางยังประสบปัญหาที่มาจากสภาพดินฟ้าอากาศที่ไม่แน่นอน ประกอบกับราคายางธรรมชาติในตลาดโลกมีความผันผวน และต้องเผชิญการแข่งขันจากประเทศ เพื่อนบ้าน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12 มีพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร เพชรบูรณ์ และอุทัยธานี ซึ่งอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือ โดยส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร ปีประมาณ

พ.ศ. 2568 ได้รับมอบหมายให้จัดเก็บข้อมูลประกันภัยสินค้าทางพารา ในพื้นที่ทั้ง 5 จังหวัดให้แล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน 2568 เพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลโครงการประกันภัยสินค้าทางพาราดังนั้น ส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12 จึงได้จัดทำคู่มือสำหรับการปฏิบัติงานนี้เพื่อเป็นองค์ความรู้และแนวทางในการปฏิบัติงาน ให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบ รวมทั้งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการหรือขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาวให้กับบุคลากรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12 ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นองค์ความรู้และแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรที่รับผิดชอบ รวมทั้งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการหรือขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลโครงการประกันภัยสินค้าทางพารา

คำนิยาม

1. การประกันภัยทางการเกษตร หมายถึง การเฉลี่ยความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่น โดยมีผู้รับประกันภัยทำหน้าที่เป็นคนกลางคอยเฉลี่ยความเสียหายให้ วิธีคือ ให้ผู้เต็มใจจะเข้าร่วมโครงการประกันภัยที่จ่ายเงินซึ่งเป็นจำนวนเงินไม่มากนัก ที่เรียกว่าเบี้ยประกันภัยให้กับผู้รับประกันภัย ผู้รับประกันภัยจะทำหน้าที่รวบรวมไว้เป็นเงินกองกลาง เมื่อบุคคลใดโครงการคนใดได้รับความเสียหายจากภัยที่เอาประกันไว้ ผู้รับประกันภัยจะนำเงินจากกองกลางนั้นไปชดเชยให้ตามจำนวนที่ตกลงกันไว้ โดยการประกันภัยที่ออกแบบมาเพื่อปกป้องเกษตรกรจากความเสียหายที่เกิดกับพืชผลทางการเกษตร ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่างๆ ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของเกษตรกร เช่น ภัยธรรมชาติ ภัยจากศัตรูพืชและโรคระบาด เป็นต้น (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2537)

2. ผู้เอาประกันภัย หมายถึง บุคคลที่จ่ายค่าเบี้ยประกันภัยและได้รับการคุ้มครองจากการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม เมื่อภัยที่ตกลงคุ้มครองได้เกิดขึ้น ผู้เอาประกันภัยมีสิทธิในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามสิทธิตามความเสียหายที่แท้จริง แต่ไม่เกินจำนวนทุนประกัน ซึ่งสามารถนำไปลงทุนใหม่ทดแทนที่เสียหายได้สมาคมประกันวินาศภัยไทย, 2554)

3. ผู้รับประกันภัย หมายถึง คู่สัญญาฝ่ายที่จะชดเชยค่าสินไหมทดแทน หรือจำนวนเงินเอาประกันภัยให้แก่ ผู้เอาประกันภัย หรือผู้รับประโยชน์เมื่อมีเหตุการณ์ตามที่ระบุไว้ในสัญญาเกิดขึ้น (สมาคมประกันวินาศภัยไทย, 2554)

4. เบี้ยประกันภัย หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้เอาประกันภัยจะต้องชำระให้แก่ผู้รับประกันภัยตามสัญญาเพื่อที่จะได้รับผลประโยชน์หรือค่าสินไหมทดแทน เมื่อพืชผลได้รับความเสียหายตามชนิดของภัยที่ได้เอาประกันภัยไว้(สมาคมประกันวินาศภัยไทย, 2554)

5. สินไหมทดแทน หมายถึง จำนวนเงินที่ได้จัดเตรียมสำรองไว้ เพื่อจ่ายให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประโยชน์ที่ระบุชื่อไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย เมื่อยามที่มีเหตุการณ์ได้รับตามกรมธรรม์ (สมาคมประกันวินาศภัยไทย, 2554)

6. ระยะเวลาเอาประกันภัย หมายถึง ระยะเวลานับตั้งแต่วันที่เริ่มความคุ้มครองจนถึงวัน สิ้นสุดความคุ้มครอง ตามที่ระบุในตารางกรมธรรม์ประกันภัย (สมาคมประกันวินาศภัยไทย, 2566)

7. ความเต็มใจที่จะจ่าย หมายถึง การแสดงออกด้วยความยินดีที่จะจ่ายเงินอย่างเต็มใจหรือจำนวนเงินสูงสุดที่เกษตรกรยินดีจะจ่ายเพื่อซื้อประกันภัยพืชผล เป็นการประเมินมูลค่าของความคุ้มครองที่ต้องการหรือการประเมินจำนวนเงินเป็นค่าเบี้ยประกันภัยอย่างพารา (Freeman, 1979; นฤมล ฉิมรักษ์, 2556)

8. ความเต็มใจที่จะรับ หมายถึง จำนวนเงินชดเชยต่ำสุดที่เกษตรกรยอมรับได้เมื่อเกิดความเสียหายกับพืชผล เป็นการประเมินระดับความคุ้มครองที่ต้องการเพื่อชดเชยความเสียหาย อาจขึ้นอยู่กับมูลค่าความเสียหาย ต้นทุนการผลิต และผลกระทบทางเศรษฐกิจ เป็นต้น Freeman, 1979)

9. ภัยพิบัติทางธรรมชาติหมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลให้เกิดอันตรายและเกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินต่างๆ ภัยพิบัติทางธรรมชาติเกิดขึ้นใน 3 ลักษณะ คือ ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น เนื่องจากสาเหตุภายในโลก เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นบน ผิวโลก เช่น การเกิดแผ่นดินถล่ม อุทกภัย ภัยแล้ง ไฟป่า และภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในบรรยากาศ เช่น วัตภัย ภาวะ ลูกเห็บฟ้าผ่า เป็นต้น (การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2552)

10. ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งจะเกิดขึ้น และนำมาซึ่งผลกระทบทางลบต่างๆ ต่อวิถีชีวิตของเกษตรกร และหรือทรัพย์สิน (การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2549)

11. การจัดการความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการในการระบุ การวิเคราะห์ การประเมิน การดูแล ตรวจสอบและควบคุมความเสี่ยงที่สัมพันธ์กับกิจกรรมและกระบวนการทำงาน เพื่อให้บุคคลหรือองค์กร ลดความเสียหายจากความเสี่ยงมากที่สุด อันเนื่องมาจากความเสี่ยงที่บุคคลหรือองค์กรต้องเผชิญในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2549)

ขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลต้นทุนโลจิสติกส์ข้าวขาว

ส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12 (สศท.12) มีขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลโครงการประกันภัยสินค้าอย่างพาราปีงบประมาณ 2568 จำนวน 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประชุมแผนการดำเนินกิจกรรมการศึกษาแนวทางประกันภัยสินค้าอย่างพารา

ประชุมแผนการดำเนินกิจกรรมศึกษาแนวทางประกันภัยสินค้าอย่างพารา โดยเจ้าหน้าที่ สศท.12 เข้าร่วมประชุมออนไลน์เรื่องการจัดทำแบบสำรวจเพื่อบันทึกข้อมูลร่วมกับ สศท.1-12 และโดยกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร (กนผ.)

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสอบถาม และลงพื้นที่ทดสอบแบบสอบถาม

สศท.1-12 ร่วมกันจัดทำแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกอย่างพารา และลงพื้นที่ทดสอบแบบสอบถามพร้อมแก้ไขแบบสอบถามหากมีข้อผิดพลาดภายในเดือน ธันวาคม 2567

ขั้นตอนที่ 3 ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลสินค้าอาหาร

เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลสินค้าอาหารภายในเดือนมีนาคม 2568

ขั้นตอนที่ 4 บันทึก ประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปจัดทำร่างผลการศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำร่างผลการศึกษา

เจ้าหน้าที่ สศท.1-12 นำผลข้อมูลวิเคราะห์มาจัดทำร่างผลการศึกษาเพื่อเสนอต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อปรับปรุงผลการศึกษาต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 จัดประชุมกลุ่มย่อยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่

เจ้าหน้าที่ สศท. 12 ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในพื้นที่ร่วมกันจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อนำผลการประชุมที่ได้ไปเสนอในที่ประชุมเพื่อสรุปผลภาพรวม

ขั้นตอนที่ 7 ประชุมเพื่อสรุปผลภาพรวม

เจ้าหน้าที่ สศท.1-12 ประชุมร่วมกันเพื่อสรุปผลการศึกษาที่ได้

ขั้นตอนที่ 8 จัดทำผลการศึกษาฉบับสมบูรณ์

จัดทำรายงานผลการศึกษาโครงการประกันภัยสินค้าอาหาร

ขั้นตอนที่ 9 จัดสัมมนาเผยแพร่ผลการเสนอผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

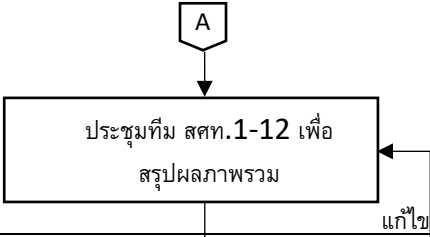
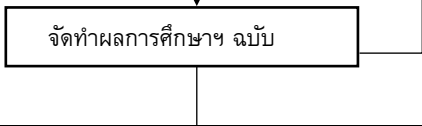
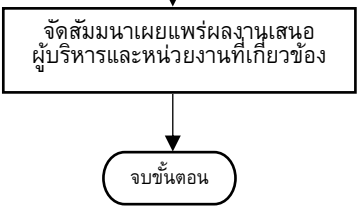
จัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการศึกษาโครงการประกันภัยสินค้าอาหารฉบับสมบูรณ์แก่ผู้บริหาร สศท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผังขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลประกันภัยสินค้าทางการเกษตร (Flow Chart)

ส่วนแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12

กิจกรรม	ขั้นตอน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ประชุมแผนการดำเนินกิจกรรมการศึกษาแนวทางการประกันภัยทางการเกษตร	<pre> graph TD Start([เริ่ม]) --> Meeting[ประชุมแผนการดำเนินกิจกรรมการศึกษาแนวทางการประกันภัยทางการเกษตร] Meeting --> Design[จัดทำแบบสอบถาม/ปรับปรุงแบบ] Design --> Check{งพื้นที่ทดสอบแบบ} Check -- แก้ไข --> Design Check --> Collect[ลงพื้นที่สำรวจข้อมูล] Collect --> Analyze[บันทึก ประมวลผล และวิเคราะห์] Analyze --> Report[จัดทำร่างผลการศึกษา] Report --> Meeting2[จัดประชุมกลุ่มย่อยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่] Meeting2 --> End{{A}} </pre>	5 พฤศจิกายน 2567	สศท.12/กนผ.
จัดทำแบบสอบถาม และลงพื้นที่ทดสอบแบบพร้อมปรับปรุงแบบ		1 พ.ย.-31 ธ.ค.	สศท.12
ลงพื้นที่สำรวจข้อมูล		ม.ค.-มี.ค.	สศท.12
บันทึก ประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล		เม.ย. 68	สศท.12
จัดทำร่างผลการศึกษา		พ.ค.-มิ.ย. 68	สศท.1-12
จัดประชุมกลุ่มย่อยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่		ภายใน ก.ค. 68	สศท.12

กิจกรรม	ขั้นตอน	ระยะเวลา	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ประชุมทีม สศท.1-12 เพื่อสรุปผลภาพรวม	 <pre> graph TD A{A} --> B[ประชุมทีม สศท.1-12 เพื่อสรุปผลภาพรวม] B --> B B --> C[ ] </pre>	ส.ค. 68	สศท.1-12
จัดทำผลการศึกษา ฉบับสมบูรณ์	 <pre> graph TD B[ ] --> C[จัดทำผลการศึกษา ฉบับ] C --> D[จัดทำผลการศึกษา ฉบับสมบูรณ์] D --> D </pre>	ส.ค. 68	สศท.1-12
จัดสัมมนาเผยแพร่ผลงานเสนอผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	 <pre> graph TD D[ ] --> E[จัดสัมมนาเผยแพร่ผลงานเสนอผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง] E --> F([จบขั้นตอน]) </pre>	ก.ย. 68	สศท.1-12